

DİL BİLGİSİ TAKTİKLERİ-1

40 KURAL

1

Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük, görevi yönüyle ötekilerden farklıdır?
Sözcüğün görevi ya da türü sorulduğunda şu 8 başlığa bakılır: isim, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem, fiil.

2

Aşağıdakilerin hangisinde cümlenin anlamını pekiştiren bir zamir vardır?
Pekiştirme anlamı katan dönüşlülük zamiri (kendi) aranır.

3

Aşağıdakilerin hangisinde cümlenin anlamını durum bakımından tamamlayan bir sözcük vardır?
"Cümlenin anlamı" yüklem demektir, "durum" da "nasıl" sorusunun yanıtı demektir. Dolayısıyla yükleme sorulan "nasıl" sorusuna yanıt veren sözcük bulunmalıdır.

4

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "için" sözcüğü "amacıyla, maksadıyla" anlamında kullanılmıştır?
Bazı ilgeç ya da bağlaç soruları böyle sorulur. En kısa yöntem şudur: Seçeneklerde "için" gördüğümüz yere "amacıyla" getirip sağlamasını yapacağız.

5

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-le, -la" eki ötekilerden farklı görevde kullanılmıştır?
Önce ilgeç ya da bağlaç olduğuna bakılır yani "-le, -la" yerine "ve" getirilebiliyorsa bağlaç; getirilemiyorsa ilgeçtir. Eğer bütün sözcükler ilgeç ise o zaman da "-le, -la" ekinin bulunduğu sözcüğün görevine bakılır; sıfat, zarf ya da isim midir, diye.

6

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayanı düşmüş isim tamlaması kullanılmıştır?
"Tamlayanı düşmüş isim tamlaması" demek iyelik eki almış sözcük demektir. Dolayısıyla cümlede iyelik eki almış sözcük aranmalıdır.

7

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması özne görevinde kullanılmıştır?
Cümlenin ögesiyle birlikte görev ya da tamlama sorulduğunda zaman kaybetmemek için önce öge bulunur, sonra o ögenin görevine ya da tamlamasına bakılır. Bu soruda da önce cümlenin öznesi bulunmalı, sonrada "sıfat tamlaması mı, değil mi" ona bakılmalıdır.

8

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yapılmakta olan bir iş bildirilmektedir?
"Yapılmakta olan iş" bildiren ek, şimdiki zaman ekidir: -yor.
Dolayısıyla yüklemde şimdiki zaman eki olan cümle aranmalıdır.

9

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik çekimli eylem vardır?
Birleşik zamanlı eylem aranır, birleşik eylemle karıştırılmamalıdır. Basit çekimli eylemde bir tane kip eki vardır, birleşik çekimli eylemde en az iki tane kip eki vardır.

16

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yapısı farklıdır?
Yapısı yönüyle sözcükler üç gruptur: Basit, türemiş ya da birleşik.

15

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün aldığı ek ötekilerden farklıdır?
Farklı ek; yapım eki ya da çekim eki demektir. Farklı çekim eki; isim çekim eki ya da fiil çekim eki demektir. Farklı yapım eki; isim yapım eki ya da fiil yapım eki demektir.

14

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "- me, - ma" eki ötekilerden farklı görevde kullanılmıştır?
Bu ekin iki görevi vardır: Olumsuzluk eki ve ad-eylem yani fiilden isim yapım eki.

13

Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin kökü tür yönüyle ötekilerden farklıdır?
Bir sözcüğün kökü, tür yönüyle isim ya da fiildir.

12

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geçen bağ-fiil ötekilerden farklı bir sorunun yanıtıdır?
Bağ-fiiller yükleme sorulan "nasıl, ne zaman, neden" sorularının yanıtı olabilir. Yükleme bu sorular sorulmalıdır.

17

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem farklı bir birleşik eylemdir?
Yardımcı eylemle kurulan birleşik eylem, kurallı birleşik eylem ya da anlamca kaynaşmış birleşik eylemlerden hangisi olduğuna bakılır.

18

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru, eylemi yapanı bulmaya yöneliktir?
Eylemi yapan özne, eylemden etkilenen nesne demektir. Dolayısıyla cümlede özne bulunmalıdır.

19

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru, nesneyi bulmaya yöneliktir?
Bu tür sorularda soru sözcüklerinin (kim, ne, nerede...) hangi öge olduğuna bakılır ya da soru ekinin (-mı, -mi) önceki ögeye bakılır.

20

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sorunun cevabı özne değildir?
Konuşma çizgisiyle verilen cevap sözleri soru cümlesindeki soru sözcüğünün ya da soru ekinin önceki ögenin yerine konur.

11

Bu cümledeki altı çizili eylemlerden hangisi ötekilerden farklıdır?
Sözcüğün aldığı eylemsi (fillimsi) eki incelenir, eylemsiler üç gruptur: İsim-fiil (ad-eylem), sıfat-fiil (ortaç) ya da zarf-fiil (bağ-fiil, ulaç).

10

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek eylem farklı görevde kullanılmıştır?
Ek eylemin iki görevi vardır. Dolayısıyla yükleme ek eylemin isme mi yoksa eyleme mi geldiğine bakılmalıdır.

DİL BİLGİSİ TAKTİKLERİ-2

21

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesne bir söz öbeğidir?

Birden fazla sözcüğe söz öbeği denir, nesnenin birden fazla sözcükten oluştuğu seçenek aranır.

22

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne, açıklayıcısıyla birlikte verilmiştir?

Açıklayıcı öge ara sözdür; ara sözün özne olduğu cümle aranır.

23

Aşağıdaki cümlelerden hangisi çatısı yönüyle ötekilerden farklıdır?

Yüklem önce nesne-yüklem ilişkisine göre incelenir, eğer yüklemelerin hepsi geçişli ya da geçişsiz ise o zaman özne-yüklem ilişkisine göre incelenir yani etken, edilgen, dönüştü ya da işteş olduğuna bakılır.

24

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne, sözde öznedir?

Sözde özne sadece edilgen cümlelerde bulunur. Dolayısıyla önce edilgen cümle yani eylemi yapanın belli olmadığı cümle bulunmalıdır.

25

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylem, yapılışı yönüyle farklıdır?

Eylem yapılışı yönüyle iki kısma ayrılır: Birinci kısım; özne eylemi kendisi yapmıştır ya da eylem kendiliğinden olmuştur. İkinci kısım; özne eylemi başkasına yaptırmıştır.

26

Aşağıdaki cümlelerden hangisi yüklemine göre ötekilerden farklıdır?

Yüklem sözcük türüne bakılır. Yüklem fiilse cümle "fiil cümlesi", yüklem fiil değilse cümle "isim cümlesi" dir.

27

Aşağıdaki cümlelerden hangisi öğelerin dizilişine (söz dizimine) göre farklıdır?

Yüklem yerine bakılır. Yüklem sondaysa kurallı (düz) cümle, sonda değilse devrik cümledir.

28

Aşağıdaki cümlelerden hangisi anlamına göre farklıdır?

Cümlenin yüklemine olumlu mu olumsuz mu olduğuna bakılır.

29

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem ad soyludur?

Yüklemi ad (isim), adıl (zamir), ön ad (sıfat), belirteç (zarf), ilgeç (edat), bağlaç, eylemsi, adlaşmış sıfat, ad takımı (isim tamlaması) ya da ön ad takımı (sıfat tamlaması) olan cümleye bakılır.

36

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilebilir? Önce cümledeki anlatım bozukluğu bulunmalı sonrada uygun seçenek aranmalıdır.

35

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde öge ortaklığı söz konusudur? Birden fazla yüklem bulunduğu cümlede özne, nesne ya da tümleçlerin ortaklığı istenmekte yani bağımlı sıralı cümle sorulmaktadır. Bir cümledeki öge iki yüklem de uyarlanmalıdır.

34

Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapısı bakımından ötekilerden farklıdır?

Cümleler yapı bakımından basit, birleşik, sıralı ya da bağlıdır.

33

Aşağıdaki dizelerin hangisi bitmemiş cümle durumundadır? Eksiltili cümle yani yüklemi belirtilmemiş, zihinde tamamlanan cümleye bakılır.

32

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden çok yargı vardır? Cümlede çekimli fiil, fiilimsi ve ek fiil, yargı bildirir. Bunların sayısına bakılır.

37

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

Anlatım bozukluğu cümlelerine kurallarına göre çalışmak gerekir. Bir cümledeki bozukluğu görebilmek yeterli değildir; o bozukluğun nedenini de söyleyebilmek gerekir.

38

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ötekilerden farklı bir ses olayı vardır?

Ses bilgisinde görülen kurallara genel olarak "ses olayı" denir. Böyle birden çok bilgi isteyen soruları doğru cevaplayabilmek için bütün ses olayları ayrıntısıyla bilmek gerekir.

39

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

Öncelikle ses bilgisi konusu iyi bilinmelidir çünkü ses olayına uyulmadığında yazım yanlışı olur.

30

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yan cümlecik özne görevindedir?

Yüklem dışındaki yargı bildiren sözcük (fiil ya da fiilimsi) bulunan öge, yan cümleciktir. Dolayısıyla öznesinde yargı bildiren sözcük bulunan cümleye bakılır.

40
KURAL

40

Bu parçadaki altı çizili noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır? Noktalama işaretlerinin kullanılabileceği yerler iyi öğrenilmeli ve böyle sorularda bir noktalama işaretiyle ilgili bütün bilginin işe yarayacağı unutulmamalıdır.

31

Bu cümlede kaç yan cümlecik vardır? Cümlenin yüklemine dışındaki yargı bildiren sözcük (fiil ya da fiilimsi) sayısı yan cümlecik sayısıdır.